

Szerkesztőség:

Rimaszombatan, Erzsébet-tér
9. szám. Ide intézendő a lap
szellemi részét érdeklő min-
den közlemény és levelezés.

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . 8 korona
Fél évre . . . 4 korona.
Negyedévre . . . 2 korona.

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

A gömörvármegyei községi- és körjegyző-egylet hivatalos lapja.

MEGJELNIK HETENKINT EGYSZER: VASÁRNAP.

Felelős szerkesztő: **KOMÁROMY ISTVÁN.**

Kiadóhivatal:

Rimaszombat, Erzsébet-tér 9.
sz. alatt a könyvnyomdában.
Ide intézendők a kiadóhivatalt
illető előfizetés, hirdetésny,
nyiltér és egyéb felszólalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petitsor tér-
fogata . . . . . 15 fillér.
Többesúri hirdetésnél árked-
vezmény.

Nyiltér:

Egy sor . . . . . 50 fillér.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont” kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legezelszerűben posta-utalvány útján eszközölhető. — Hirdetést csak a kiadóhivatal vesz fel.

Az alkoholizmus ellen.

Országszerte általános és nagy a mozgalom az alkókol tulságos élvezete ellen. Kik komolyan foglalkoznak az ember egészségi és anyagi ügyeivel, már tágkörben dolgoznak azon, hogy az alkókol tulságos élvezetét nagy mértékben csökkentés és ennek a nemes eszmének híveket szerezzenek.

Különösen a főváros előkelő hölgyközönsége vette ez ügyet kezébe és a jótékony-ság gyakorlásával akarja egybefűzni és megkedveltetni.

Vajjon lesz-e eredménye ez üdvös mozgalomnak? Ki tudja?

Megvalljuk, mi nem sok reményt fűzünk hozzá, mert köztudomás szerint az erkölcsi értékkel bíró eszme nem nagyon szokott az emberek között hódítani.

Másrészt pedig az állam báztartása sem nagyon javasolja és siettet az eszme terjedését. Hogyan nézne ki egy ország, ha bezárnák a korezmákat és mit szólnának a jó rimaszombatiak, ha a mostani korezmákat felére szállítanák és a kávéházakban málna szörpöt szolgáltatnának fel?

Bizony ezer éves előtti állapotnak tűnnék fel. Sokat vesztené a város jövedelmében; a korezmárosok, kávéosok, kaszírók, pincézerek mehetnének; a cigány is elmehetne valjót verni, mire talán kevesen gondolnak, a pénzintézetek forgalma és jövedelme is megcsökkenne.

Tehát mint látjuk, a szesz körül forog a világ, mint mondani szokták az asszony körül.

Sok jónak, de legtöbb rosznak a szesz okozója, e kettő nélkül pedig el sem képzelhető a nagy emberi hullázmás, a társadalom.

Egyelőre tehát, míg a nemzetgazdák és finanszierek nem találnak ki egy jobb jövedelmi és mámort gerjesztő forrást, nyugodjunk bele a mai állapotba.

Azonban már ma munkálkodjunk azon, hogy

a jövendő nemzedéke előtt ez ne legyen kedvezőbb, mint ma, de sőt készítsük arra elő a talajt, hogy az ifjuság lelkületét a váratlanul bekövetkező és határtalanul terjedő megmetyesedéstől óvjuk meg.

E célra legalkalmasabb és leghathatósabb eszköznek tartjuk a szesz káros hatásának az ifjusággal már az iskolában való megismerését.

Helyesen fogta fel tehát a veszedelmet — mely mint a halál karja tárul a jövendő nemzedék feje fölött — Szűts István jólétsi róm. kath. tanító, midőn a vármegyei általános tanító-egyesület folyó évi június hó 30 án Rimaszécson megtartott közgyűlésén e tárgyban egy terjedelmes és jól megokolt indítványt terjesztett elő. Az indítvány nagyon is érdemes arra, hogy azt a vezető és alkotó férfiak, hatóságok stb. figyelmébe ajánljuk, miért is azt egész terjedelmében itt közöljük:

Tisztelt közgyűlés!

Azon sok és jelentékeny társadalmi kérdések között, melyek az iskolával és a népeveléssel szoros összefüggésben állanak, allandóan gondot okoz minden tanítónak az alkoholizmusnak a terjedése; továbbá a 15 éven aluli gyermekek és leányok fonóházak, valamint a korezmai látogatásának és ezzel kapcsolatban lévő illetlen, szemérmelen erkölcselen beszéd, a későbbi trágár élet, káromkodás stb.

A ki a nép jövőjének, a haza boldogságának, a vallás tisztelésének, szeretetének a megteremtését szívén hordja: az a tanító!

Lehetetlen tehát, hogy a tanító e bajokról komolyan ne gondolkodjék, hiszen az ő magasatos munkájának az anyaga: a tanuló gyermek elméje, szíve, testi ereje és erkölce van ezek által tönkre téve.

Kell tehát, hogy ennek a bajnak orvoslásáról első sorban ő gondolkodjék. Rézsa fel hatalmas szavával a közélet minden tényezőjét és követelje az erre vonatkozó törvények szigorú végrehajtását. Mert nincs szerencsétlenebb állam vagy ország, a hol csak a törvényeket meggyártják, de azt a kellő eréllyel soha végre nem hajtják.

Eppen így van nálunk a 15 éven aluli gyermekek

kéziratokat biztosan megkaphassa, munkatársainak rendszerint elég ügyetlenül és meggondolatlanul, de mindig jóindulattal számított a szokott kedveskedni, hogy bennünket apró szentek — lapjának a hírek és vegyesek című rovatában — erőnek erejével nagy emberré igyekszik jól rosszul lefényképezni. Köszönjük szépen! . . . de nem kívánjuk magunkat lemosolyogtatni! . . . inkább megírjuk mi érdemtelen kitüntetés nélkül is a lapjaink számba menő fűrdői leveleket, ha mindjárt nem is lesz bennök köszönet.

No de elég is ennyi untatóul a magunk ügyes-bajos dolgainak tisztázására, azért is enged meg, hogy áttérjek most Iglófürdő és az itteni fűrdői élet rövid ismertetésére

Iglófürdő klimatikus gyógyfürdő, vadregényes szép vidéken, mintegy 6 kilométernyi távolságra fekszik Igló városától a Jánosvölgy gyönyörű napos és térs tisztán, körül koszorúzva örökzöld úde fenyvesekkel s a „Szépkilátás”-nak nevezett kiránduló helyéről remek panorámával a Magas-Tátrára, Királyhegyre és a Gömör-Szepesi Erezhegység kedves vidékeire. E kies fűrdő rész-vénytársaság tulajdona, mely semmi áldozatot nem kimél, hogy e festői szépségű fűrdőtelep a fűrdöző nagyközönség igényeinek minden tekintetben megfelelő kellemes üdülő és kényelmes berendezett gyógyfürdő helye legyen. Hidegvízgyógyintézete mondhatom, hogy modernül és mintaszerűen van berendezve; pormentes ózónus levegője és kristálytiszta hegyi forrásvíze balzsamos és üdítő; tágas nagy terei, valamint a fűrdőt körülövező hegyek oldalain minden irányban kanyargó s kitűnően gondozott sétányai és jó karban tartott utjai, melyeket a csobogó hegyi patak lépten-nyomon hiven kísér, oly kedves, barátságos és kellemes üdülőhelyllyé teszik a gyógyfürdőt, hogy a boldog szemlélő mintegy elandalodva kénytelen gyönyörködni annak szébbnél-szebb és változatos természeti szépségeiben. Ha az ember fölmege az „Üstököstér”-re, mely az erdő mélyén, egy szép pázsitos tisztáson, környös körül kényelmes ülőhelyekkel, az ő megragadó természetes egyszerűségében pompázik, ámulva bámulva áll meg a halandó: szívt és lelkét szent áhitattal tölti el és úgy érzi magát, hogy templomba jutott s önkénytelenül imára kulcsolódnak össze kezei, csendes szent szolozmát rebegnek ajkai, mert itt a természet

korezmai látogatásának, éjjeli fonóházak, táncz helyek és különféle erkölcsrontó vásár- és ünnepnapi dorbézolásoknak a betiltására vonatkozó rendeletével.

E tekintetben, hogy a gyermekek az ilyen alkalomtól távol tartassanak, nagy jelentősége van a vallás-és közoktatási miniszter ur 1903. évi 28857. számú körrendeletének, melyben valamennyi városi, vármegyei törvényhatósági bizottságot felhívta, hogy a 15 éven aluli gyermekeknek a korezmák és más nyilvános mulatóhelyekről távoltartása ügyében szabályrendeletileg intézkedjék.

Fájdalom azonban, a mint tudjuk és látjuk, e rendelet alapján készült vármegyei szabályrendeleteket az illető közegek rég elfeledték, avagy ha még emlékeznének is reá, nincsen az a kellő és elég szigorral végrehajtvá.

Hosszu évi tapasztalatom folytán van azonban ennél még komolyabb és erkölcselenebb része is a korezmákban évtizedeken át előforduló és szembunyva elnézett rosz szokásoknak egy veszedelmes faja. A mi azután csakugyan arcul úti még a felhozott 28857. számú miniszteri rendeletet is; mert itt már nemcsak a 15 éven aluli gyermekekről, hanem a beszélni és járni tudó 5 éves kortól a 15 évig, sőt a további korról is szó esik.

Különösen divatos szokás ez falukon, de előfordul igen gyakran nagyközönségekben, sőt még rend. tanácsu városokban is, hogy a korezma, illetve a borméző helyiségben rendez be kényelem szempontjából a korezmáros a szatócs boltjának a helyiségét is.

A szülők pedig nem- és körkölönbség nélkül küldik oda a járnai és beszélni alig tudó gyermekeiktől kezdve fölfelé, a nap minden, de az est késő szakában is azokat belti ezikkok bevasárlásának a céljából.

Nézzük mi történik itt: A gyermek beállit, kérelmét előadja A korezmáros ur azonban el van foglalva részeg vendégeinek különféle hangokon, Isten és erkölcselen kifejezésekkel fűszerezett rendeteinek a teljesítésével. Mert hát a lelket és testet ölö spirituszos pálinkán több a haszon mint a són és a 2 filléres gyufán. De meg nagyon gyakran a korezmáros ur is felesap hol ivónak, hol pedig társalgónak, sőt vásárlónak is és így idő multán össze-összegyűl ott az 1/4—1/2 órai várakozás alatt 8—10 gyermek is, a kik így megvárákoztatva — kérdeni sem kell, hogy mit hall és lát ilyen helyen ez az ártatlan gyermek? Mily erkölcselen tetteket, beszédeket, szerelmi ölelgetéseknek, Isten-káromlásoknak lesz a tanuja, a mi méregként hat lelkére és összerombolja a jó szülőnek és tanítónak az erkölcsös nevelését.

szabad templomában közelebb érzi magát Istenéhez, hol minden fűszál, bokor, fa, madárcsicsérgés és az erdő lágy sóhajtása, mind-mind az eget Urát, a magasatos természet böles alkotóját áhitattal imádja és dicsőíti! . . .

Maga a költő is így énekl meg e természetes templomot:

„Mennyi úde szépség az erdőn, a páston,
Nem kell ide csak szem, mely mindent meglásson.
És a néma esendben mily eleven élet,
Nem kell ide vers, csak szállni tudó lélek!”

Szóval van itt kedves Barátom megfigyelné és megcsodálni való természeti alkotás lépten-nyomon bőven! . . . melynek még a legkisebb zuga is megragadja és át-átjárja az ember szívet-lelkét a gyönyörű kéjes érzetével. Költővé lesz itt édes barátom csakhamar a legsivárabb lélek is! . . . Lásd, magam is költővé lettem; igaz ugyan, hogy csak „pénzköltővé”! . . . melyből sehogysem tudok kiábrándulni.

A fűrdőben 7 szálloda (és több magánvilla) 150 kisebb nagyobb kényelmesen berendezett szobákkal fogadja magába ideiglenes lakóul a fűrdőző vendégeket. Nincsen olyan nap, hogy egy-egy szoba lakó nélkül legyen, sőt többen a közeli faluban keresnek addig lakást, a míg számukra a fűrdőtelepen egy-egy szoba megürrül. A tagas nagy étterem nap-nap mellett zsufolva van és Molnár Eudre vendéglős izletes ételait, jó italait és gyors kiszolgálását dicsérik. A tisztaság, rend és figyelem mindenütt igazán olyan kifogástalan, amelyet fűrdőhelyen alig lehet tapasztalni és ez a legnagyobb részt dr. Groó Béla igazgatófűrdőorvos és Schmöör Oszkár fűrdőgondnok kiváló érdeme, kik fáradságot nem kimélve törekcsenek még a legfinnyásabb igényeket is kielégíteni, hogy e fűrdőn otthon és jól érezhesse magát minden rendű és rangú vendég.

De dr. Groó Béla mint orvos is oly finom modoru, előzékeny és lelkiismeretes, hogy a fűrdőközönség minden egyes tagja csak a legkedvezőbben nyilatkozhatik, ugy kiváló szaktudásáról, kedves megnyerő modoráról és a betegekkel való bánásmódjáról, valamint mindenre kiterjedő gondossága és előzékeny figyelmességéről is. Ugy látszik, hogy a pedans rendszeretét nagy mértékben örökölte megboldogult nagyapjától: Fábry János bátyánk-tól, a nyugodtságot és böles tapintatot édes apjától néhai

TÁRCSA.

Levél a Szerkesztőhöz.

Iglófürdő, 1908. augusztus hó 5-én.

Kedves barátom!

A „Gömör Kishont” f. évi 31 ik számának „Hírek és vegyesek” cz. rovatában kegyes voltál engem a minden iránt kíváncsian érdeklődő nagy közönség előtt kipellengetni. Ugyanis világág kürtölted nagy garral, hogy még az én szerénységem is fűrdőzni merészkedik! . . . Hidd el nekem, hogy nem a saját magam jószántából vetemedtem e bátorságra, hanem ezen szerény merészségemet részben genialis főmunkatársunk (a ki véletlenül házi orvosom is) dr. Kármán Aladár szigorú rendeletének, részben pedig a „Gömör-megyei Nép- és Iparbank” személyes hitelképességem kamatperczentes honorálásának köszönhetem, melynek egyrészt kellemes, de másrészt keserű előnyeit sajnos — majd a boldog fűrdőzésem után kell keserveves törlesztgetésekkel valahogyan kiizzadnom, mert ilyenekre nem igen szokás állami stipendiumokat osztogatni! . . . Engedj meg, hogy fentebbi indokolással a mult számban „Fűrdőzés” czimen közölt híred szentátióját ezzel a magá értékere szállítottam alá, azon hitben élve, hogy így legsalább a mindeneket alaposan megvitató „Felvidéki Közlöny” szerkesztőségének és munkatársainak nagy sokasága nem fog azon tovább rágódni, sem pedig bosszankodni.

Most pedig halás viszonzásul, tetszik, vagy nem tetszik, én is leleplezem igen t. olvasóközönségünk előtt a mi kedves Szerkesztő barátunk számító, ravasz fon dorralttal közölt s kedveskedni óhajító híreinek nemes intenczióit.

T. olvasó közönség! Elárulom Önöknek, hogy a július-augusztus havi ugorka-szezonban az én kedves Komi barátom igen poltron magyar! Nyugalomra vágó lelke egyre attól retteget, hogy vacatíozásra szétfutott munkatársai teljesen magára hagyják őt lapjának hetenkénti összeállításánál s nem küldik neki a nélkülözhetlen lapjainkat, melyből a n. é. közönség amugyis nagy ritkán szokott valamit elolvasni. Hogy tehát a szükséges

De menjünk e helyen tovább! A pálinka és borivástól megvadult mulatózók meglátnak a várakozó és álldogáló gyermekek között egy szőg, koma vagy rokon gyermeket, a kiket itt nem utánozható kifejezésekkel hívnak magukhoz, csábítván őket a pálinka és borivásra.

Tapasztaltam sok esetben, hogy a szegény gyermekeket egy ilyen vad kompánia annyira leitatta, hogy a gyermek az utca sarában fetrengett, a vásárolt tárgyak pedig megsemmisülve hevertek körülötte, míg nem a környékes emberek avagy talán én is vittem haza őket a nyugtalan, váró szülőkhöz.

Mindezeket és sok más ilyen hasonló dolgokat, a melyek megmetyéyzik az ártatlan gyermekek erkölcsét és lelkét, hidegen és némán nézi a falusi tanács és élén a bíró, szemet huny a csendőr, mely utóbbi ha egyszer talán féltében elvetődik is a félreessé községekbe.

Volt eset, a midőn a tanító hivatkozva a már fent idézett miniszteri rendeletre, a bírót vagy a kocsmároszt erre figyelmeztette — kinevették, sőt arczába vágva nótá rigmusába feleltek: Miközbe hozzája? Menjen a dolgára! stb. Es volt eset, fájdalom itt nálunk Gömörben is, hogy egy tanító-társam ily visszaélésért a kocsmároszt feljelentette, jelentését bizonyítani nem tudta, az illetékes hatóság a tanítót marasztalta el a költségekben.

Ne neked egy erkölcsvédő, ne neked a miniszteri rendeleteket pártoló és annak végrehajtását sürgető néptanító!

Mélyen tisztelt Törvényhozó testület, nagytekintetű vármegyei közigazgatási Bizottság, Nagyméltóságú miniszter urak, valamint valláskülömbőség nélküli hazai tanítói egyesületek! Hozzátok intézem mint felkért előadó és indítványozó, Gömör-Kishontvármegyei általános tanítóegyesületével kapcsolatosan kérő szavaimat, legyetek részesek az ügyben a következő indítványomat elfogadni:

Közöltessék jelen indítványom teljes terjedelmében (felekezeti külsőség nélkül) az összes általános tanítóegyesületekkel, hogy a jelen előterjesztésem érdemében azok kérjék fel a Törvényhozó testületet, az illetékes vármegyei közigazgatási Bizottságokat, sőt ha kell, az ez ügyben érdekelt miniszteriumot is, hogy:

a) Falu helyeken, a hol leginkább nincs meg a kocsmákra a kellő felügyelet, szombat estétől hétfő reggelig azok törvényhozásilag zárva legyenek.

b) A 15 éven aluli mindkét nembeli gyermekeknek sem a kocsmában, sem annak környékén avagy udvarán álldogálni vagy tartózkodni sem a nappali; annál kevésbé esti vagy éjjeli órákban még a szülők jelenlétében sem legyen szabad.

c) Bárhol is, értve kis- és nyolcközseget vagy rend. tanácsu városokat is, a kocsmá avagy a kocsmából benyúló helyiségben szatócs boltot, onnan húst vagy bármely más árucikket kiadni ne legyen szabad. Szóval minden kétséges esetet vagy másként magyarázható esettől eltekintve, a kocsmárosnak, a ki szatócs vagy hús-vágással foglalkozik annak az erre vonatkozó üzletének teljesen külön bejártattal, illetve elkülönített helyiséggel kell bírnia. Ugy, hogy a vásárló közönség oda a borivók elkerülésével juthasson be.

d) Falu helyeken még ma is divatosak az összejárások a téli esteken a családok a fonóházakba, nagyrészt azért, hogy odahaza a családtagok a világitót ne használják. Mely esetben magukkal viszik az iskolaköteles gyermekeiket is, kik ott éppen úgy, mint a kocsmákban nem hallanak és látnak erkölcsnemesítő dolgokat; de meg a teljes estét eltöltve, a tanuló gyermekeket elvonják a tanulástól, sőt gyakran megessék, hogy az ily tanulók az álmatlanságtól kimerülve, az előadás ideje alatt akarnak az éjjeli elmulasztott álmat pótolni.

e) Utasítottassék a községi bíró, illetve az előljáróság, a csendőrség arra a szigorú kötelességre, hogy ha ily helyeken 15 éven aluli gyermekeket lát, kötelesek legyenek azokat pénzbürség terhe mellett onnan azonnal kikitiltani. A kocsmáros pedig, ha a felhozott esetekben bünszerek találtak, pénzbürséggel, sőt ismételt esetekben még a kocsmái jogtól is megfosztassék.

f) Az erre vonatkozó rendeletet pedig köteles le-

gyen az előljáróság minden bormérő kocsmahelyiségben szembevetőn helyen kifüggeszteni. Mert végtére is hinne kell, hogy a közérkölcse megóvása érdekében egy művelt államban hamarabb befogják zárát a kocsmákat, mint a templomokat! Ha azonban az erkölcsatlenség terén így haladunk, úgy fájdalom, az Istenháza vezető ut hamar befog gyepesedni, míg ellenben amaz, t. i. a kocsmáé, a könnyebb odajutás tekintetéből, az erkölcsöség és az isteni bizalom rovására aszfaltirozva lesz.

Ezen szerény előterjesztésem minden pontjából ki látszik az, hogy a tanítónak mily nagy és fontos kötelemeket kell a jövő nemzedék józan és erkölcsös életére vonatkozólag megtennie. Hogy tehát munkája érvényre emelkedhessen és öre lehessen községekben, a nép jólétére, erkölcsös nevelésére vonatkozó rendeleteknek a végrehajtásában, szószóla és utmutató a tanügyre vonatkozó eljárásokban, elkerülhetetlenül szükséges törvényileg oda hatni, hogy minden községi és városi tanító közérdeki munkásságának meglőnyítése céljából éppen úgy, mint a községi és körörszók az 1886. évi XXII. t. cz. 63. § a értelmében a községi képviselőtestületnek hivatalból tagjai; tagjai legyenek a tanítók is.

Mert minden esetre nagy befolyást fog szülni egy falusi, csaknem félig analfabeta képviselőtestületnél az a körülmény, ha tagja lesz egy részre nem hajló művelt és tanult ember. A kinek a tanításon kívül számos olyan közérdeket kell képviselnie, a mivel a társadalom minden rétegére kihathat és annak nemcsak vagyoni, hanem erkölcsi életére vonatkozólag is hasznos munkát végez. Illő, sőt jogos követeléstünk lehetne ennek folytán az, hogy a közügyek tárgyalásán hivatalosan is szót emelhetnénk

Szics István, tanító.

Hirek és vegyesek.

Személyi hírek. Bornemisza László alispán, udvari tanácsos négy napig a Garamvölgyön időzött és az ottani állami iskolák építkezési ügyét vizsgálta meg. A mai napon haza érkezett.

Dr. Fornét Gyula tb. megyei főjegyző 6 hétre. Máriássy István aljegyző pedig 3 heti szabadság időre távoztak.

Magas vendég. Gróf Széchényi László, Wanderbill Gády férje, folyó hó 7-én gépkocsin városunkba érkezett főispánunk Fáy Gyula látogatására. Innen még aznap tovább utaztak Budapestre.

As ügyvédi karból. Dr. Batta Pál fiatal ügyvéd Rimaszécs székelyi felvétette magát a miskolci ügyvédi kamara körébe. Irodáját azonban csak folyó évi szeptember hó 1 én nyitja meg.

Közigazgatási bizottsági ülés. A vármegyei közigazgatási bizottsága folyó hó 10 én tartja rendes havi ülését a főispán elnöklése alatt.

Athelyesek. Ifj. Lokcsánszky Lajos nagyrőzei járási számvevő a sátoraljai helyi pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőséghöz helyeztetett át, helyébe pedig Zágorecz József monori járási számvevő lett áthelyezve.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter Pokoly István nagyrőzei állami polgári iskolai rendes tanárt a törökbecsei iskolához helyezte át.

Nyári multság Putnokon. Julius hó 26 án tartotta a József kir. Hercegi Szanatórium Egyesület putnoki fiók egyesülete gróf Serényi Béláné védnöksége alatt a fürdői kert helyiségben vásárral egybekötött táncmultságát, a mely úgy erkölcsi, mint pedig anyagi siker tekintetében a gömői multságok annalesében sok ideig magának foglalta le a „legfényesebben sikerült” jelzőt. A multságok megjelent Putnok város egész közönsége élén gróf Serényi Bélával és családjával, valamint sokan a vidékről. Jelen voltak a többek között a putnoki grófi családon kívül gróf Serényi Istvánné Dédesből gyermekeivel, Radvánszky Béla és Kálmán bárók Sajókázáról, báró Harkányi Béla (Budapest), Hieronymi Mariska, Kövér Lajosné, Kubics Gusztáv vezérigazgató

Túl a gömői határokon.

Irta: HORVÁTH ZOLTÁN.

A Bódva kies völgyében: a szomszédos Abauj-tornamegyének abban a részében, a mely a régi Tornamegyét alkotta, érdemes ám széttérteni a természeti szépségek kedvelőinek, meg a régiségkedő barátainak is, no meg talánunk ott újat is, a mi érdemes a megfigyelésre.

Az odaválók azt hánytorgatják, hogy az Árpád-házi királyok, kivált IV. Béla után szerették ezt a vidéket és Görgön volt a királyi kastély. Udvarnokon tartott udvari fogadást, Méheszen volt a királyi méhese, Tornán tartotta a lovagi torna-játékokat. Lehet benne némi igazság, a vidék kellemes, tájképe vonzó s a tornai templom és a várrom tényleg azokról az időkről regélhetnének.

Hogy innen oda jussunk, legrovidebb ut volna Aggteleken és Sziliczen át, vagy Rozsnyó felől is jól megközelíthető Torna vidéke. De sem arra, sem erre nincs vasút, így hát, a ki gyorsabban kénytelen eljutni, annak majd egész Borsod szivéig: Miskolczig le kell kerülnie, vagy legalább Sajó-Eceszig s úgy kerülni fölfelé a Bódva völgyén; a mi, ha szerencsés csatlakozási viszonyok vannak, 5–6 órai ut vonaton.

Azt hinné az ember, hogy az a Bódva vize valami átugorható nagyobb patak, pedig úgy Szendrő felé veszi észre, hogy jóformán nagyobb a Rimánál; ha pedig az izzasztó napsgorak hatása alatt engedve a vízi nymphák hívásának, fürdésre szánja rá magát, akkor látja, hogy a Bódvának még a száraz nyárban is több vize van, mint a Rimának. Vagy 15 esztendővel ezelőtt láttam a Bódvát a forrásához közel Jászánál, a hol gyors hegyi patak, akkor nem képzeltem annyit fölé, mint a menyenyire a tapasztalás megtanított.

Bódvavölgyi kirándulásaim középpontja Komját volt. Nagy meglepéssel mondhatom, hogy láttam ott olyan földesurakat, a kik a községbeli népek valóságos atyai jószágú vezetői, a kikhez a föld népe nemcsak nappal, de sokszor éjjel is eljár tanácsot kérni s a kik a közelmúlt nemzeti ellenállás idején előljártak azok sorai közt, a kik áldozatok árán is megakarták védelmezni fenyegetett szabadságainkat. Erről különben Abauj-tornamegyének híres volt a nemzeti ellenállás napjaiban.

(Budapest), Barta Arnold m. kir. udvari tanácsos és neje (Dubicsány), Putnoky Mórész országgyűlési képviselő és a környékbeli földbirtokosok. — A vásár délután 4 órakor kezdődött négy sátorban. — A kézimunka sátorban Serényi Béláné grófné vezetésével Farkas Lola és Kálmán Böske árulták a putnoki hölgyek által adományozott több száz darabra menő szébbnél-szebb kézimunkát: — egy másik sátorban Kövér Lajosné vezetésével Fazekas Iduska és Gescheith Ella virágot, szivart és cigarettát árúsított a jótékonykodó publikumnak; a czukrászda volt egy harmadik sátor, a hol Ursziny Gyuláné felügyeletével Kövér Ella és Feleky Irénke árulgatták a sok jó fagyaltot, jegeskávét és süteményt. — Hát ebben a három sátorban nagy volt a forgalom, alig néhány óra alatt elkelt minden, de a negyedik sátor, az volt mégis csak a leglátogatottabb: a boros sátor; a putnoki bortermelők ajándékoztak egy-egy kis „kóstolót” saját termésű borakból; a kocsmárosné Balog Sándorné volt, a ki és a hová beosztott Hieronymi Mariska és Holczmann Mariska a Szanatórium Egyesület kizsoltgálmá. — A négy sátor összes jövedelme 772 korona 28 fillér volt. A vásár végeztével contetti és serpentin dobálással mulatott a jókedvű fiatalok, majd kigyulladtak a fürdő öreg fái között a fényes lampónok és carbid-lámpák, a vig társaság vacsorához ült, a minek végeztével a zölddel díszített nagyteremben kivirradatos kivirradtót táncolt a sok szép asszony és leány. — A multság rendezésének ezer bajait és fáradságait gróf Serényi Béláné és Ursziny Gyuláné végezték oly fényes sikerrel, mint a milyennel a leggyakorlottabb férfi rendezők is alig dicsekedhetnek. A multság tiszta jövedelmét, 500 koronát a Szanatórium Egyesület kapta. A jelen volt számos hölgy nevént mind nem, csak a következőket sikerült följegyeztünk: Asszonyok: gróf Serényi Béláné, gróf Serényi Istvánné (Dédas) Kövér Lajosné (Bpest), Walther Gyuláné (Sajózentkirály), Császár Lászlóné (S-püspöki), Berner Gézáné (Miskolc), Blum Rozsóné (Pécs), Schanzer Jakabné (Bánréve), Gerő Gyuláné és Kálai Sándorné (Bpest), Fekete Nándorné, Ursziny Gyuláné, Balog Sándorné, Paleeskö Lajosné, Feleky Ferenczné, Gescheith Béláné, Soltész Adolfné, Farkas Gyuláné, Kertész Lajosné, Székely Józsefné, Róth Hermanné, Blau Józsefné, Beke Ignáczné, Schwarcz Arminné, Holczmann Sándorné. Leányok: Gruner Etuka és Miczike (Felsőkelecsény), Berner Lilike (Miskolc), Hieronymi Mariska (Budapest), Kálai Böske (Bpest), Fazekas Iduska és Erzsike (Fiume), Friedmann Iluska (Nyékládháza), Farkas Lola, Feleky Böske, Irénke és Mariska, Holczmann Mariska, Virág Ilonka, Pósa Ilonka (Kelemér), Stolcz Sárika (Rszbat) Lendvay Irma. A rendezőség ez uton is hálás köszönetét fejezi ki a hölgyeknek és uraknak, akik adományaikkal a multság jövedelméhez hozzájárulni szivesek voltak.

Villany-színház. Mai Herman villany-színháza napok óta sűrűn látogatott előadást tart a vásártéren. — Minden két napban változik a műsor és szébbnél-szebb képekben gyönyörködik a közönség.

Színlelőadás Rimatamásfalán. A „Tamásfalvai Petőfi-egylet” folyó évi augusztus hó 16 án (vasárnap) este 8 órakor saját helyiségének udvarán jótékony-célú színlelőadást rendez. Színre kerül „Az utsal gyöngy”, Gerő Károly 3 felvonásos népszínműve. A Petőfi-egylet színlelőadásai általános közkeveltségnek örvendenek s azok az előadások, melyeket eddig Tamásfalván láttunk, biztosítékot nyújtanak már arra vonatkozólag, hogy siker tekintetében a mostani sem marad az eddigiek mögött. A rendezőséget dr. Habán Mihály állami főgimnáziumi tanár, ki ezeknek az előadásoknak egyik megindítója volt, vállalta ismét magára, az ő szakavatott vezetése mellett a próbák már javában folynak. Mint értesülünk, az egylet vezetősége arra való tekintettel, hogy a mult évben a rendelkezésére álló hely a nagyszámú közönség befogadására teljesen elégtelennek bizonyult, az udvart tetemesen megnagyobbította. A hazafias célért küzdő egyesület előadásához a magunk részéről is jó sikert kívánunk.

Gróó Vilmos kir. tanácsos tanfelügyelőtől, az agilitást pedig kedves mamájától. Szereti, tiszteli és becsüli is itt őt mindenki! . . .

E fürdőhelyen nemesak üdülnék, gyógyulnak, de kellemesen szórakoznak is az emberek. A fürdő közönség válogatottan distinguált, mondhatnám igen előkelő. Képviselet van itt minisztertől kezdve le mindenféle branz! . . . Az emberek azonban nehezen társulnak, de azért mindenki megtalálja a maga állásának megfelelő barátságos körét. Es ez nagyon jól van, mert így mindenki jól érzi magát. — Dr. Gróó Béla a kellemes szórakoztatás ügyes és tapintatos rendezőjének is igen bevállik, mert hetenként össze tudja hozni a fürdő összes közönségét, egy a kedélyes tombolák, valamint a magas és művészi színvonalon álló hangversenyekre. F. év július hó 28 án tartatott meg itt a szokásos „Anna bál”, melyet egy nagy szabású hangverseny előzött meg gazdag és változatos műsorral. A nagy terem teljesen tömve volt, minden jós elkelt. sőt még a tornázót is ellepte a hallgatóság, oly nagy volt az érdeklődés s mondhatom, hogy a közönség a legmagasabb műveltségben részesült, mert igen kiváló erők csillogtatták művészi képességüket, nevezetesen: Zsitvay Gézáné zongorán, Makó Lajos szegedi színigazgató monológokkal, Kordin Mariska operaművésznő remek áriáival, Szacsvayné művészi szavallattal és dr. Szilágyi Imre ügyvédjelölt finom hegedű-játékával mind-mind szünni nem akaró tapsviharra ragadták a művelző nagy közönséget. A hangversenyt reggelig tartó fényes bál követte, melyen én nem vettem részt és így nem is referálhatok annak vidám lefolyásáról.

A mióta itt időzöm, még egy másik házi, illetve ingyenes concert és két tombola-játék rendeztetett, melyek kellemes szórakozást nyújtottak az itteni hűvös és gyorsan változó áprilisi időjárásban nemesak nekem, de az egész fürdőközönségnek is.

Hát Batyiban mi újság a szerkesztőségben? . . . rendben csinálódik-e az újság? . . . adta teremtettézik-e sokszor az öreg?

Egyebekben szívből üdvözlő mindannyitokat a viszontlátásig

Törköly József.

Tompa ünnepély. Feketehegyfürdő közönsége a múlt vasárnap, Tompa Mihály temetésének negyvenedik évfordulójára napjára, az egyesült prot. imaház javára és részben a kath. kápolnaalpra kegyeletes ünnepséget rendezett. Az ünnepségen emlékbeszédet Perjessy Lajos földművelő, verseczi tanár és szerkesztő mondott, mely után Wüstner Ilonka úpesti tanítónő, Tarján Lilly és Békegy Irén költeményeket szavaltak Igen hatásos volt a „Virágok hódolata”, melyben Várnay Irén (Debreczen), Weigert Margit (Budapest), Gyürky Vilma (Ózd) és Beck Ilonka (Szeghalom) vezetése mellett 24 fehér ruhás és virágokkal díszített kis leány vett részt, kik a költő szobrát megkoszorúzták. A felépítendő egyesült prot. imaház javára 200 korona jutott.

A Vanderbilt-család Dobosán. Gr. Széchenyi Lászlóné, Vanderbilt Gladys családja Magyarországra érkezett. Vanderbilt megállapította a fiatal párt és gróf Széchenyi László kíséretében megtekintették a dobsinai jégbarlangot. Jövetelüket táviratilag jelentették be Tátrafüredről és kedden délnél 11 órakor kocsin megérkeztek örv. Vanderbilt Kornél, gróf Széchenyi László anyósa és felesége szül. Vanderbilt Gladys, a kiket a jégbarlang két igazgatója, Hanay Ede és Fejér Endre fogadtak. Rövid villásreggeli után telmentek a tenger színe felett 975 méter magasan fekvő jégbarlanghoz, hol a bejárat mellett levő tágas várócsarnokban félórai lehelés után lementek a pompás jégvilágba. — Ugyanakkor a kassai és nagyváradi katonai iskolák növendékei is nagy számban megtekintették a barlangot. Egyidejűleg közöljük, hogy a barlang vezetőség arról értesítette szerkesztőségünket, miszerint az oda kiránduló diákok 50%—75%-ig terjedő kedvezményben részesülnek s legtöbbben 1 koronáért tekintik meg a barlangot; ennél fogva a multkor lapunk utján ily tartalommal közzé tett panasz nem volt jogosult.

A feleli vasuti állomás. Ez az állomás, mint vasuti csomópont, egyike a legnagyobb forgalmu vasuti állomásoknak, de a nagy forgalom lebonyolítására teljesen szűk. Különösen nyári hónapokban ünnepnapokon s vásárokon alkalmával oly nagy tömegek gyűlnek össze, hogy sem a várótermekben, sem a perronnak csúfolt keskeny folyosón a három irányból jövő s ugyanannyi felé menő utasok nem férnek el. Természetes, hogy ilyenkor sok szeméttel és hulladékkal a pályán, melyeknek eltakarításáról gondoskodik ugyan az állomás előjárósága, de nem az ő hibája, hogy a nagy személyforgalom miatt gondoskodásának még sincs meg a kellő fogantatja. Azok a bizonyos félrehasznált kabinok pedig oly szerencsétlen helyen vannak, — többnyire nyitott ajtókkal — hogy az intelligens közönségnek szeme nem fordulhat el tőle. A vers vége tehát az, hogy a feleli állomás főépületének kibővítését s az igények szerint való átalakítását utazó közönségünk érdekében szükségesnek tartjuk. Ha már a régi vasuti politikája megcsinálta azt az abszurdumot, hogy annak idején közlekedési csomópont gyanánt egy oly helyet jelölt meg a feleli határban, melynek minden emberi lakóhelytől távol eső fekvését semmiféle bölcsességgel megokolni nem lehet, s ha már megnyomították örökre egy vármegyének székhelyét azzal, hogy néhány kilométernyi távolság miatt a kereskedelmi és személyi forgalom főúteréről eldobták: legalább annyit méltán megkívánhatunk, hogy ezt a kiderőszakolt nagy forgalmi pontot az igényeknek megfelelő módon alakítsák át. Nem kívánunk sokat: távolítsák el az illemhelyeket s bővítsék ki a perront. Adhatnának ugyan Felednek is új pályaházat — mint a hasonló körülmények között levő Binrévénél — de egyelőre megelégednénk azzal, ha nem kellene egyik vonatról a másikra úgy várakoznunk, mint a heringeknek.

A kerületi munkásbiztosító pénztár igazgatósága folyó hó 2-án Rabely Miklós elnöklété alatt ülést tartott, melyen a tisztviselőket díjazásának ügyét tárgyalták s több fontos ügyet intéztek el.

Véres verekedés. Osgyánban folyó hó 3-án Imrei János gazdánál dolgozott Czaban Mihály napszámos, ki munkaadó gazdájával összeküldözött, s gazdája úgy elverte Czabánt, hogy súlyos sérüléseivel kórházba kellett szállítani.

rás környéke még őskori vagy néprándorlás korbéli telep is lehetett. Erre vall az a sok grafitos meg egyéb kezdetleges díszítésű régi cserépdarab, a mi ott bőven található.

De ballagjunk föl a kigyózó uton az Alsóhegy tetejére, a mi tulajdonképen a Szilicezi fensík déli kiágazása. Az egésznek Karszt kinézést kölcsönöz az a sok mészkőtuskó s fent a horpadások, meg a zombolyok. Egyébként annyi somfát ritkán látni egyesomóban, a mennyi ott nő. Itt lehet a somfa fűtykösök hazája. Van még bükk, hiszen a 600 méter fölötti tető neve is Vescesom-bükk, de van jó minőségű tölgyfa is. A horpadások füvesei, cserjésői közt elég nagy számmal láttam egyik ritka növényünk leveleit, ha jól kivehettem, a Waldstein-füve volt az, de már elvirágozott.

Igérdekesebbek azonban az erdő fensíkon a zombolyok. Ezeket a geográfia ravasz-lyuk, debró néven ismeri, de ott csak zombolyoknak hívják. Nem ajánlanám járatan embernek, hogy ott egyedül kalandozzon az erdőben, de még a katonaságnak sem igen volna jó ott gyakorlatokat tartani, könnyen életével fizethetné meg a járatan ember erdei bolyongását. Olyanok ezek a zombolyok, hogy a nyílás egyik oldalán jól odajuthatunk és beléjük nézhetünk, de ha véletlenül felülről taláunk odatévedni, akkor olyan hirtelen és meredeken ereszkedik le a dombos táj a zomboly torkába, hogy mikor már meglátjuk a tatóngó mélységet, akkor körülbelül veszte vagyunk, hacsak véletlenül valamelyik fába bele nem tudunk kapaszkodni s az föl nem tart attól, hogy a mélységbe zuhanjunk. Megtörténik néha az is, hogy a legelő szarvasmarha belezuhan a zombolyba s ki tudná onnan kihuzni, majd századok mulva tanakodnak fölötta, ha kikutatják: mitéle őszállat csontjai lehetnek ott? s hajbakapnak az utókor tudósai e kérdés megvitásánál.

Ezuttal két zombolyt láttam s mivel az egyik kisebbszerűnek látszott és egy sziklarepedésen le lehetett ügygel-bajjal kuszni vagy 8—10 méter mélységbe, azért lementem oda harmadmagammal Zombolyt tapasztalni. Lenn a fenéken nyirkos televényföld volt, a talaj vastagon behintve erdei fák száraz leveleivel. Pár lépés után lefelé hajlott és baloldalra csavarodott az üreg csiga-

Tüvész. F. hó 3-án Osgyán községben az ottani gazdák terményrakodó helyén tűz ütött ki, mely több asztagot elhamvasztott.

Türetlen bűz terjeng a Deák Ferencz utcában a csurgó körül. A bűz onnan ered, hogy a káposztás és dinnyés kofák már sáttort ütöttek és ez ugy lesz a késő őszig. Ezt nem tudjuk összeegyeztetni azzal a helyes törekvéssel, mely a közegészség ügyeit gyökeresen rendezni, illetve javítani akarja. E város területén kilogni tilos. E helyen azonban a szépen növekedésnek induló régi leányiskola előtti parkban áll a kofák szekere és mellette néha néha lovat is látunk legyeskedni. — Többek kívánságára ki ezzel a régi rimaszombati szokással a kispástra vagy a külső vásártérre, hol annak van a tulajdonképeni helye.

Méhész munkástanfolyam. A gödöllői m. kir. állami méhészeti gazdaságban a folyó évben szeptember 15-én megkezdődött két éves méhész munkástanfolyam tartatik. Fel fog vétetni hat olyan egyén, kik 16. életévüket betöltötték, de 35. életévüket még tul nem haladták. — A felvételt kérő és egy koronás bélyeggel ellátott folyamodványokat a m. kir. földművelésügyi miniszterhez (Budapest, V., Országház tér 11. sz.) folyó évi augusztus hó 15-éig kell benyújtani.

Baleset. Hányán folyó hó 1-én súlyos baleset érte Endra István 14 éves fiúcskát, ki az árpával telt szekérről lebukott, s jobb czombját eltörte. Beszállították a kórházba.

Vasut elleni merénylet Tiszolczon Folyó hó 2-án (vasárnap) az alulról éjjel 11 órakor érkező vegyesvonat elé Tiszolczon a murányi uton levő igen magasán fekvő vasuti hidra a 2 sinen keresztül, hatalmas 4 drb. forstni deszkát tettek ismeretlen merénylők. Ezer szerencse, hogy a teher, meg az emelkedés miatt igen lassan haladt a vonat s így a 4 deszkán átment a mozdony, s a kocsi, baj nem történt. Azonban, ha lefelé, igen nagy lejtőn haladó vonat elé ily akadályokat tettek volna, minden kocsit a hídról egymásra zuhanat volna. Ez a legutóbbi gaztett is — valószínű — a vasutasok „majális”-áról ellopott zászlók miatti elítéléssel összefüggésben van.

Megvert munkás. A centeri bányában dolgozó Uchirin Pál 20 éves legényt folyó hó 1-én éjjel két balogfali ember és a korlátli kondás fia úgy összeverték, hogy csaknem eszméletlen állapotban hozták be a súlyosan sérültet a kórházba.

A legbarbárabb ország. Ezzel a jelzővel illették Schaffhausenben a szocialista gyűlésen Magyarországot, állítólag azért, mert eluyomja a „dolgozó népet”. Hogy mennyire tájékozatlanok a mi viszonyainkról a gyűléselő urak és hogy a nem dolgozó nép is mily szabadságot élvez törvényhozásunk és a végrehajtó hatalmat kezelők részéről, legyen szabad felemlitenem a nyilvánosság előtt azon tényeket, hogy a midőn 1907. augusztus havában a gornyói földekben levő legelőméről egy 3 éves tinómat ellopták, s emiatt ugy a városi, mint az állami csendőrséghez fordultam segítségért, — a városi rendőrség illetékesség hiányából, az állami csendőrség pedig azért nem rendelkezett azonnal és csak három nap mulva a nyomozatot, mert a csendőrségnek a fegyvereit kellett Kassán bemutatni; — most e hó 6-án ujból a gornyói földekről a Bakti pusztá és a János határ szélén tanfázó oláhezigányok 4 rakás magbűkkönyömet elutajdonitván, emiatt ujból mindkét rendőrhatalomra a sürgős nyomozatnak elrendelését kértem, addig, míg az ellopott bűkköny és az oláhezigány csoport feltalálható, a városi hatóságok kocsit hiányában, a csendőrségnek pedig tartalékban nem levő csendőrségi hiányában azonnali intézkedés nem történhetett. — Ezek az esetek nem kivételesek, hanem rendszerint így szoktak megtörténni, hol egy, hol más okok folytán és így azt állítani, hogy nálunk üldözéseknek vannak kitéve még a nem dolgozó és a törvény szigorát méltán kiérdemelt oláhezigányok is — nagy tájékoztatásra mutat, mert számos böles és szigoru, de a humanizmust nem nélkülöző intézkedések daczára, az oláhezigányok mai napig szabadon kóbo-

vonásban. Itt apró barna békák ugrálva menekültek lépésünk zajára, ezután megkezdődött a kutatás a sötétségben. Mivelhogy a zomboly talaja csak olyan szikla szélén álló föld is lehetett, a mi esetleg az ember sulya alatt le is omolhat, azért kezeinket jól összefogva libasorban nyomultunk előre kellő óvatossággal. Gyufát is vittünk magunkkal s így láttuk a bal felé kanyarodó üreget, a mely folyton összeszűkülött. Egy helyen barlangforma üreget tüntetett föl s a tetején apró jégesapok gyanánt cseppkövek képződtek. Innen balra még lejjebb csavarodott az összeszűkülő üreg, jobbra meg egy keskeny oldalnyílás látszott, a melyen egy ember nagy ügygyel-bajjal tán átbujhatott volna, de előkészület nélkül az ilyesmi nem tanácsos, azért hát ott a pinczeszerű üreget vizsgálgtattuk s a talaján kisebb csontok mutatkoztak, a melyek lehetnek valami szárnys combesontjai, esetleg malacz csontok és bordák. Mindjárt összefüggésbe is hozták a dolgot Ganaj Bandi rablóval, a ki vagy 40 évvel ezelőtt a zombolyok közt bujdosott s mint mondják, egyik zombolyban rejtette el a kincseit is. De az sincs kizárva, hogy valami csavargó róka lakott itt jól valaha libapecsenyével s az hagyta ott a maradványokat.

A jövendő számára elegendő kutatási anyagot hagyván hátra, visszafordultunk s kisegítettük egymást a zombolyból és tovább mentünk nagyobb zombolyt nézni.

Vagy 10 percnyi távolságra az előtől, a Komjátí határ szélén, megtaláltuk a keresett nagyobb zombolyt, amellyel a megereidtt eső daczára érdemesnek találtuk foglalkozni. Nem is mindennapi dolog az. Jókora küt-szélességű mélység tátong előttünk egy lépésnyire, sőt-tétlő fenekén ki tudja mi rejlik a sziklahasadékban? Talán barlangbejárat, talán a földalatti tó ürege, vagy valami nagy terem van odalent?

Ki tudná rá feleletet adni. Az oldalszikkák egyikének párkányán televényföld nyomul lefelé, de ki merne azon lefelé hatolni, hacsak biztos halálra nem szánta rá magát! (Folyt. köv.)

rolnak, nyilván beigazolván, hogy törvényen kívüli állapot is létezik, és az államhatalomnak nincs elég ereje és akarata ahhoz, hogy munkás, dolgozó polgárait, azok testi épségét és vagyonát, ha másért nem, az adó fizetésének a kedvéért, a munkakerülők ellenében megvédelmezze. Tisztelettel: *Sütő István*, ügyvéd és földbirtokos.*)

Halállal végződött halotti tor. Tóthegymeg községben augusztus hó 1-én délután egy fiatal menyecske temetésére gyűlt egybe a község népe, hogy ősi szokás szerint lerója a kegyelet adóját A temetés után a halottas házhoz visszatért — az elmúlás gondolatától még előbb meghstott s buzgón éneklő tömeg, hogy az elmaradhatlan ősi, de rossz szokás szerint megulja a halotti tort. Az ilyen halotti torokon azután a pálinka veszi át uralmát, magához ragadja megrögzött hü fiait, az alkoholistákat, borzasztó hatalmával az előbb még krisztusi szeretettel és ájtatossággal telt szívű gyűlekezetet, kivetkőzteti emberi formájából. A pálinka gőze megüli az agyat, eltompítja az akarat irányítóját, a józan észet, megmetyelezi az emberi lelkeket, az előbb még csendes, senkinek sem ártó embert, vad, szilaj, vakfában cselekvő eszközövé formálja át. A pálinka az okozója a tóthegymegi szomorú kimenetelű gyilkossági esetnek is. A halotti toron bepálinkázott nép estefelé széteszlott és haza ment. — Haza ment Antal Pál murányi fiatal házias ember is, s a mint az udvarba ért, felkapott egy keze ügyébe került kaszát és azzal a feleséget kergetni kezdte, az üldözött asszony a szomszéd udvarba menekült. A szomszéd udvarban az asszonyok kendert kötöttek, s a mint megláttak a kaszával hadonászó részeg embert, sikoltozva széjjel szaladtak és elmenekültek. A nagy lármára kijött a házból ifju Antal János uhrin fiatal gazda és szép szóval kérte szomszédját, hogy menjen haza, erre a pálinkától megittasult ember egy rettenetes vágást mért szomszédjára, ki egy pár lépést téve összeesett és rögtön meghalt. A vágás oly nagy erővel történt, hogy szétvágtá a szerencsétlen embernek oldalbordáját s az egyik tüdőszárnyat és légesövet szétszelve megakadt a háterinczbe. A vágás nagyságát jellemzi azon körülmény is, hogy a vágás következtében a kasza nyele eltörtött. — A gyilkos ezután haza ment, s mint a ki jól végezte a dolgot, lefeküdt, az éjjel után megérkező csendőrök mély álomba merülve találták s nyomban letartóztatták. Tóthegymeg község népe, apraja-nagyja — kevés kivétellel — mind alkoholista. A kinek alkalmá volt megfigyelni ezen község népét, az szomoruan tapasztalta, hogy milyen rombolást visz véghez ezen nép közt a pálinka. Már a zsenge gyermekkorban rászokik a fiu a pálinkaivásra, s azt nem hagyja el a sirig. Az alkohol nagymérvű élvezése kihatással van ezen nép vagyoni viszonyaira és erkölcsi életére. Ha megfigyeljük, hogy mi az oka annak, hogy Rimavölgy virágzó községeinek népe miért áll vagyoniilag jobban és morális szempontból magasabb szintvonalon, mint az eléggé kedvező fekvésű szomszédos Tóthegymeg hegyi község népe, akkor arra a tapasztalatra jutunk, hogy azért, mert a Rimavölgy községeinek népe nem hódol az alkoholizmusnak, s józan életű, szorgalmas, munkás nép. Hogy Tóthegymeg község népe annyira el van maradvá a világtól, s csupán ivási szenvedélyének hódol, annak egyik fő oka abban rejlik, hogy a népnevelésnek magasatos szent ügye ezen községben gyöngye kezekbe van letéve. Az ilyen korruptált község iskoláját államosítani kellene, s a viszonyokhoz mért megfelelő tanerőt kellene alkalmazni, akkor egy pár évtized mulva az ujjabb generációk megfelelő nevelésével ezen község népe ki lenne ragadva abból a posványból, a melybe süllyedt. Ezen népen nem fog papjának dorgáló, tanító szava, mert már a vesszőből kemény törzsű fa lett, a melyet nem lehet hajlítani. Ezen községre nézve hiába van meghozva a 15 éven aluli gyermekeknek a korecsma helyekről való távoztatása tárgyában alkotott vármegyei szabályrendelet, mert itt nincs az, a ki azt kellőleg ellenőrizzé. Az ilyen község népével szemben radikális módon kellene fellépnie a hatóságoknak, s legalább a serdtülő gyermekeket kellene eltiltani a halotti torokról és olyan helyekről, a hol a pálinka, az alkoholizmus orgiáit üli, s bűzös gőze megfertőzi a levegőt, s a gyermeki fogékony, zsenge lelkeket. Az esetet bejelentették a bíróságnak, mely elrendelte a bonczolást. Ez folyó hó 2-án *Pongrácz* Dezső vizsgálóbíró, *Penyigey* Lajos kir. ügyész jelenlétében dr. *Zehery* István törvényszéki s dr. *Bleier* Leó körorvos által a helyszínen meg-ejtetett, a tettes pedig vizsgálati fogságba helyeztetett.

Száj- és körömfájás. Arról értesülünk, hogy a Téski pusztán a szarvasmarhák között kiütött a ragadó száj- és körömfájás. A veszélyes baj tovarjedésének meg-gátlása czéljából a hatóságok részéről a legszigorubb intézkedések megtétték.

A dulakodás vége. Még a méntelepi laktanya építése elején évekkel ezelőtt összeveszték a cigányok az alplerakás idején s *Jávorszky* András munkás többbedmagával *Lakatos* Lajos cigányt és egy másik asszonyt fejbevert, *Lakatos* sokáig a kórházban fektött, azóta *Jávorszky* körözték s most tavaszal elfogták Putnokon. Tettét tagadta, de a tanuk ellene bizonyítottak, s a folyó hó 5-én *Kolbay* Sándor táblai bíró elnöklésével tartott főtárgyaláson a súlyos testi sértés miatt 3 havi fogsázzra ítélték *Jávorszky*t, másfél hónapot a vizsgálati fogsággal kitöltöttnek vettek, dr. *Szindner* Mór védő és *Penyigey* Lajos kir. ügyész megnyugodtak.

Öngyilkos juhászlány. Julius hó 31-én *Lang* Károly szentnyorai földbirtokos pusztáján *Plauka* János juhászlány szerelmi bánatában föbelötta magát s rögtön meg is halt. A bonczolást a hatóság nem tartotta szükségesnek.

Szegedelem a nemesradnóti tüzikárosulatnak. A nemesradnóti tüzikárosulat javára ujjabban a következő szives adományok érkeztek: Keregede község gyűjt. 7 K 88 fill., Kisgömöri közs. gyűjt. 11 K 53 fill., gróf *Teleky* Béla és *Ili* (Tancs) 2 K, Gömör-vármegyei inségalap 1000 K, *Imolai* ref. egyházközs. Liptay L. lelk. utján 14 K 50 fill., *Molnár* József ügyvéd (Rimaszombat) 20 K, *Velkenye* közs. gyűjt. 2 K 26 fill. összesen: 1058 kor. 27 fill. Az eddigelé befolyt kegyes adományok összege 1781 kor. 12 fillér. Hálás köszönettel nyugtázza a „Segítő-bizottság”.

*) Ez eset is hasonló az ujjabb rétsági esethez, hol a fővárosi lapok szerint a csendőrség önhibáján kívül tehetetlen és a túl humanus törvények futni engedik a bűnösöket. E czélból a közlemények, mely közérdekből jajdul fel, helyt kellett adnunk. A Szerk,

Kereskedő tanulókul
két jó házból való fiu fólvétetik — tót nyelvet bírök
előnyben részesülnek — **SZOYKA PÁL**
női kézimunka, rövid-, szövött-, díszmü és divat
áru üzletében **Rimaszombat.** 9—*

Hirdetmény.

99 sz. — **Rozsnyó** r. t. város tulajdonát képező,
„ördögkőszáli“ vágásban lévő 233-442 köbméter
tölgy épületi fa;
a „ramsásai“ vágásban lévő mintegy 644 köbméter
fenyő épületi fa
folyó hó 17-én délután 2 órakor a város háza
tanácstermében tartandó nyilvános árverésen el fog adatni.
Írásbeli ajánlatok **folyó hó 17-ének déli 12**
órájáig elfogadhatók. — Részletes feltételek a polgár-
mestéri iktatóban megtekinthetők.
Rozsnyó, 1908. augusztus 3
Dr. Pösch József, polgármester.

Kiadó.

Az **Andrássy-utosa sarkán,** első számú
házban **egy bolt azonnal és egy három szobás**
osinos lakás november 1-étől bérbe adók.
Kossuth-utca 41 számú ház pedig eladó.
Venni vagy bérleni kívánók értekezhetnek:
1—* **Andrási,** fényképészszel.

Kész díványok kaphatók!

Értesítés!

Van szerencsém a nagyrészt közönség szíves tudomására adni, hogy **Rimaszombatban, Koháry-utca 27. szám alatti házban**

kárpitos-, diszítő- és paplankészítő-műhelyt

nyitottam, hol minden e szakba vágó munkákat, úgy mint párnáztt **butor-garnitúrák, matraczok** elkészítését és régiék **átalakítását;** mindenféle **roletták, függönyök** elkészítését és fellevesztését, valamint **paplanok** mértékutáni készítését és a régiék **feldolgozását** jutányosan és pontosan elvállalom

Szolgáltatamát minden tisztelettel felajánlani szerencsém van, a n. é. közönség szíves pártfogását kérve vagyok

Rimaszombat, 1907. augusztus hó
kiváló tisztelettel
Izsák Sándor,
2—2 kárpitos, diszítő és paplankészítő.

Vidéki megrendelést pontosan teljesítetek!

Tanulónak.

egy jó házból való fiu felvétetik
KOHN ADOLF fűszer-,
liszt- és csemege-üzletében **Rimaszombat.**

Tanulók felfogadhatnak!

Rimaszombatban, az épülőfélben lévő új
aczellárugyárhoz több egészséges és erős
testalkotású, 13—14 éves írni, olvasni tudó
fiu 3 évi tanidőre fizetéssel felfogadhatik. —
Az üzem októberre nyílik meg, addig is je-
lentkezni lehet **Gaal Emil** urnál helyben.

Eladó czimbalom.

Egy még teljesen új, kitünő hangfogó pedálos-czim-
balom eladó az Oláh Gyula zenekarának czimbalmosa
Vadász Sándornál Rimaszombatban, T. part-
utca 26. sz. alatt. — Ugyanő ajánlkozik czim-
balm-leczke órák adására háznál, valamint czim-
balmok hangolására is.

Tanulónak

egy 13—14 éves fiu, ki magyarul helyesen írni és
olvasni tud, **RÁBELY MIKLÓS** könyv-
nyomdájában szeptember 1-ére felfogadhatik.

Birtok-eladás folytán

szarvasmarhák, növendék-marhák, lovak, esi-
kók, juhok és holt felszerelések, u. m.: gépek,
szekerek, ekék stb. **szabad kézből eladók.**
Ertekezhetni: **Okolicsányi Ágoston** föld-
birtokosnál **Rimaráhn.** 3—5

Vendéglő és italmérési jog bérbeadása.

85—908 kgy. sz. — **Csetnek** város előjárósága közhírré teszi, hogy a város tulajdonát képező s Csetneken a főtéren lévő épületben a **koromsa és vendéglőhelyiségek,** valamint a város **italmérésli joga** 1909. január hó 1-től kezdődőleg 1914. december hó 31-ig terjedő 6 egy- **1908. szept. hó 7 napján** d. e. **10 órakor** Csetneken a városházán megtartandó nyilvános árverésen haszonbérbe fog adatni.
A kiküldési ár 1865 kor. (egyezer nyolcszázhatvanöt) korona. Árverezni kívánók az árverést megelőzőleg a kiküldési árnak 10%-át, vagyis 186 kor. 50 fill. tartoznak az árverést vezető városi előjáróságnál bántápnézul letenni, esetleg zárt ajánlataikat az árverést megelőzőleg Csetnek város pénztárána beadni.
Az egyidejűleg megállapított árverési feltételek Csetnek város előjáróságánál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.
Csetnek, 1908. augusztus 5-én. 1—2
Matisz István, h. jegyző. **Schvirlián Pál,** bíró.

Eladó ház.

Feleden a **Csendőrlaktanyául** bérelt ház, melyben a laktanyán kívül még 3 külön, jelenleg is bérben lévő lakás is van, a hozzátartozó kerttel együtt szabadkézből örök áron eladó. — Ertekezni lehet: **Csernay Dezső** tanítóval **Feleden.** (2—3.)

Hirdetmény.

A **Pelsőcz** község tulajdonát képező s a község-háza alatt lévő **bolthelyiség** folyó év **augusztus hó 22-ik** napjának d. e. 9 órakor 1909. január 1-től kezdődőleg 3 egymásután következő évekre nyilvános szóbeli árverés útján haszonbérbe fog kiadatni.
Árverési feltételek a község-házán hivatalos órák alatt megtekinthetők.
Kelt **Pelsőczön,** 1908. augusztus 4
Fridrik Barna, jegyző. **Ambrus András,** bíró.

Gömrőmegyei gyár vállalat azonnali belépésre irodai gyakornokot

keres Nemetül, esetleg tótul is tudók előnyben részesülnek. Megkivántatik polgári vagy kereskedelmi iskolai képesítés. Kezdi fizetés 50 korona havonta. Ajánlatok **„Részvénytársaság“** jellegére e lap 1—2 **kiadóhivatalába** küldendők.

Hirdetmény.

1189 sz. — **Pelsőcz** nagyközségben felépítendő községi **közbáráhidnak felépítését** a vármegyei törvényhatóság 6882/907. számú határozatával 4398 kor. 75 fillér összeg erejéig engedélyezte.
A fentemlített munka kivételének biztosítása céljából az **1908. évi augusztus hó 17-ik** napjának d. e. 9 órájára **Pelsőcz** község közházánál tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.
A versenyezni óhajtok felhivatnak, hogy a fenti munkálatok végrehajtására vonatkozó ajánlataikat 5% bántápnézul együtt kitűzött nap reggeli 8 óráig a község előjáróságánál annyiaval is inkább adják be, mivel a később beérkezett ajánlatok figyelemba vétetni nem fognak.
Az árverési feltételek, valamint fenti munkálatokra vonatkozó költségvetés és tervrajz a község-házán a hivatalos órák alatt megtekinthetők.
Kelt **Pelsőczön,** 1908. augusztus 4
Fridrik Barna, jegyző. **Ambrus András,** bíró.

Kiadó lakás.

A **Szijaártó-utca 33** szám alatti házban egy három szoba, konyha, pincze stb. helyiségeket magában foglaló lakás **1908. november 1-től** bérbe vehető, esetleg örök áron is eladó. Bérleni vagy venni szándékozók forduljanak **Dapsy József** tulajdonoshoz.

Hirdetmény.

241. sz. — Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX t. cz. 102 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a rimaszombati kir. törvényszéknek 1908. évi 1405. számú végzése következtében Nagy József ügyvéd által képviselt a rimaszécsi hitelszövetkezet javára **Caák Ágoston** ellen 200 kor. s jár. erejéig 1908. évi május hó 9-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján felülfoglalt és 690 koronára becsült következő ingóságok, u. m. lovak, tehének, borjúk, székér, szecsakavágó nyilvános árverésen eladatnak.
Mely árverésnek a rimaszécsi kir. járásbírószág 1908. évi V 98/2. sz. végzése folytán 200 korona tökékövetelés, ennek 1908. évi január hó 1-étől nspjától járó 6% kamatai, 1/3% váltódíj és eddig összesen 62 kor. 15 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig Urajon, alperesnél leendő megtartására **1908. évi augusztus hó 19-ik** napjának délutáni 2 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. törvényzikk 107. és 108. §§-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is elfognak adatni.
A mennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik. — Kelt Rimaszécs, 1908. július 28. **Kovács Géza,** kir. bir. végrehajtó.

Vásári helypénzszedési jog bérbeadása.

92—908. kgy. sz. — **Csetnek** város előjárósága közhírré teszi, hogy a város **helypénzszedési joga** 1909. évi január hó 1-től kezdődőleg 1911. évi december hó 31-ig terjedő 3 egymásután következő évre **1908. szeptember hó 14 napján délelőtt 10 órakor** Csetneken a városházán tartandó nyilvános árverésen haszonbérbe fog adatni.
A kiküldési ár 1000 korona (egyezer) korona. Árverezni kívánók az árverést megelőzőleg a kiküldési ár 10%-át, vagyis 100 koronát tartoznak az árverést vezető városi bíró kezéhez bántápnézul letenni, esetleg zárt ajánlataikat az árverést megelőzőleg Csetnek város pénztárána beadni.
Az egyidejűleg megállapított árverési feltételek Csetnek város előjáróságánál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.
Csetnek, 1908. augusztus 5-én. (1—2)
Matisz István, h. jegyző. **Schvirlián Pál,** bíró.

FERENCZY JÓZSEF

CZÍPŐFELSŐRÉSZ-KÉSZÍTŐ
Rimaszombat, Szijaártó-utca 8 sz.

Van szerencsém a n. é. közönséget tisztelettel értesíteni, hogy **Rimaszombatban Szijaártó-utca 8 szám a** a modern ízlés és divatnak megfelelő **czípfelsőrész-készítő műhelyt** nyitottam. — Készítek legszebb kivitelben a czípez szakmában előforduló mindennemű felsőrészeket párosat és tuczatost a **saját anyagomból is** és mindennemű különlegességet, elvállalom **simá és holtüzéseket.**
A budapesti czípez-szakkiállításon 1908-ban elsőrendű díszoklevéllel lettem kitüntetve. Több évet tanulmány céljából külföldön töltöttem, u. m.: Bécs, Berlin, Bréma, Köln, Karlsruhe, München, Belgrad, Bukarest szóval Európa nagyobb városainak elsőrendű szögéinél szerzett tapasztalataimat Rimaszombatban óhajtom érvényesíteni, miért is tisztelettel kérem, hogy becses rendelésével pártfogolni kegyeskedjék. — Szíves pártfogásáért eszedezve, maradtam **kiváló tisztelettel**
FERENCZY JÓZSEF
2—3.

Hirdetmény.

280. sz. — Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a rimaszombati királyi törvényszéknek 1905. évi 5427. számú végzése következtében Nagy József ügyvéd által képviselt a rimaszécsi hitelszövetkezet javára **Kossuth József és Hanvay József** ellen 400 korona s jár. erejéig 1905. évi november hó 8-án foganatosított kielégítési végrehajtás útján felülfoglalt és 740 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: esikók nyilvános árverésen eladatnak.
Mely árverésnek a rimaszécsi kir. járásbírószág 1908. évi V. 225/2. számú végzése folytán 400 korona tökékövetelés, ennek 1905. évi július hó 25. napjától járó 6% kamatai, 1/3% váltódíj és eddig összesen 97 korona 89 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig Csetben, a helyszínen leendő eszközözlésre **1908. évi augusztus hó 17.** napjának d. u. 3 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. czikk 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.
A mennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik. — Kelt Rimaszécs, 1908. évi július hó 28-án.
Kovács Géza, kir. bir. végrehajtó.

Tisztasága **30.000** koronával szavatoltatik.

A konyhában és házban

mindent, ami egyáltalában mosható és tisztítható, csakis

Schicht szarvasszappanával

tisztítsunk. Ez szappan évtizedeken át folytatott beható és lelkiismeretes tanulmányozásnak eredménye. Mosóereje renkívüli, szavatolt tiszta és ment minden káros keveréktől. Gond nélkül használható tehát minden tisztítási célra, még ott is, hol közönséges szappan felmondja a szolgálatot vagy különös gondosság szükségeltetik.